

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

PIK LVI Ч. 213. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го ВЕРЕСНЯ 1948.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

No. 213. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 14, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. А. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном.

Тел. „Свобода“: ВВргн 4-0807 — 4-0837. — Тел. У. Н. Союз: ВВргн 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

КОМУНІСТИ ОРГАНІЗУЮТЬ ТРЕТІЙ РОБІТНИЧИЙ ФРОНТ

Нью Йорк, 12 вересня. — Комуністична партія робить тепер зусилля організувати третю федерацію праці з розбитих нею робітничих юній, приналежних до Американської Федерації Праці й Конгресу Індустріальних Організацій. Оці інформації оприлюднив Майкел Квіл, міжнародний президент Юній Транспортних Робітників. У розмові з кореспондентами він точно розповів свій досвід з комуністами в робітничих справах і заявив, що комуністам зовсім не залежить на долі робітників ані на долі юній, тільки на їхніх впливах в юніях для політичних цілей. Квіл зійшовся з комуністами ще перед 14 роками, коли організувалася юнія Транспортних Робітників. Він самий не був комуністом, одначе співпрацював з ними для добра робітників. З часом він переконався, що комуністична кліка понаставляла своїх політиків у впливових відділах і зовсім не рахувалася з урядом юній. У такий спосіб самий Квіл опинився у комуністичній неволі, а коли він це зрозумів, почав безоглядно боротьбу проти їхнього панування. Замічав, що до того дійшло, з ним перемовнював Вільям Фостер, президент Комуністичної партії в справі підтримки Юній Транспортних Робітників. Квіл заявив, що треба попередити порозуміння з Філіпом Морейном, президентом Конгресу Індустріальних Організацій, Фостер сказав йому що на це немає часу, а зрештою він не інтересується ні АФП ні КІО, а має отворити третю робітничу федерацію. Головними юніями, які мали б дати підтримку для третьої федерації, мала б бути Юнія Транспортних Робітників, Краса Морська Юнія й Юнайтед Електрикал Воркерс, заявив Квіл. У цій справі стали до співпраці з Фостером Джан Санто, який призначений на депортування, й Доглес Мек Маген, скарбник Юній Транспортних Робітників.

МИС І МИСИС АМЕРІКА З 1948 Р.

У неділю 12 вересня переведено вибір „панни Америки“ з поміж красавиць, які перебували на літніх купелях в надморському курорті Атлантік Сіті, у стейті Нью Джерсі. Зпоміж 55 кандидаток знавці вибрали Бітріс Шап, з місцевості Гопкінс, у стейті Міннесота. Їй 18-літня брутетка. В нагороду вона дістане стипендію на університетські студії в сумі \$5,000, автомобіль, вартості \$8,000, а різні купецькі фірми предявили їй контракти для розголосу їхніх виробів. Мис Америка не курить ані не вживає алкогольних напків.

У надморській купелевій місцевості Асбері Парк, теж у стейті Нью Джерсі, вибрано „паню Америку“ зпоміж 27 кандидаток краси, які перебували там на купелях. Нею є 21-літня пані Марія Стромайер з Філадельфії. Вона бездітна блондинка. Обі красуні перейшли церемонію „коронації“ після вибору.

ВИЗНИКИ В НЬО ЙОРКУ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ

Нью Йорк. — Майже 5,000 визників вантажних авт з відділу 282 Юній Визників, які

Департамент стейту студіює безупину звіти з Берліна

Вашингтон, 12 вересня. — Урядовці департаменту стейту зійшлися в неділю перед полуднем, щоб перестудіювати найновіші звіти з Берліна і щоб бути готовими на всяку можливість. Описав цілий день поодинокі урядовці перчитували нові звіти і порозумілися між собою. З дотеперішньої поведінки найвищих урядовців не можна зрозуміти, чи вони вже рішилися на якийсь рішальний крок на випадок необхідності. Панує здогад, що над цим даліше ведеться дискусія між представниками Злучених Держав, Англії й Франції, бо секретар стейту Джордж К. Маршал відбуває далішні конференції з британським послом в Вашингтоні сером Франком. Поінформовані кола твердять, що Америка сама не зробить жадного кроку без згоди Англії й Франції. З огляду на безупинні звіти, наче б Західні дипломати в Москві мали зажадати від Сталіна одвертої гри в справі Берліна, досі немає жадних звідомлень, щоб таке жадання було поставлене Сталінові. Тому теж і поголоски, наче б Західні держави мали передати Об'єднанним Державам до вирішення справу Берліна, є передчасні. Що ця справа набирала значення важливої справи, планувалося з того, що адмірал Річард Л. Коналі, головний командант американської флотії Східного Атлантику й Середземного моря, приїхав до столиці й тут перереде тиждень часу на нарадах.

Конференції з сенатором Ванденбергом.

Секретар стейту Маршал перервав низку конференцій з сенатором Г. Ванденбергом, головою сенатської комісії закордонних справ і визначним членом Республіканської партії. Ванденберг ще в п'ятницю оприлюднив заяву, що в справі Берліна нема непорозуміння між урядом і Республіканською партією і що в цій справі, як і в інших справах американської закордонної політики, панує між американцями єдність, не зважаючи на взаємну критику в справі закордонної політики між обома партіями.

ТЕПЕР УЖЕ ВСІ ТАКІ БУДУТЬ. — В липні цього року уряд СССР видав „указ“ на підставі якого об'являється неможливо високими податками всіх селян, зокрема тих, що ще не вступили до колгоспів. Це відноситься головню до новозахоплених областей Західної України. Податки, це тільки додаток до інших терористичних заходів, при допомозі яких Совети жорстко експлуатують поневолене населення України. В цілій Україні тепер уже всі будуть однаково обдірані, босі і голодні та знесилені, як ці „щасливі“ колгоспники села Великих Хуторів на Вінниччині, що їх видно на фотографії.

ТРИ БЮРА З.У.А.Д.К. У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЗОНІ

Філадельфія, 13 вересня. — З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що згідно з інформаціями європейського директора ЗУАДКомітету, адв. Романа І. Смука, французькі окупційні власті в Німеччині в останньому дали дозвіл на відкриття трьох бюро ЗУАДКомітету в їх окупційній зоні. Вже пороблено відповідні заходи для використання цього дозволу. Бюра ЗУАДКомітету у французькій зоні, залежні від головної європейської квартири ЗУАДКомітету під керівництвом адв. Смука, будуть безпосередньо адміністровані д-ром Кальбою, що має на це відповідний дозвіл від французьких властей. В бюрах буде zatrudнено 25 осіб.

Офіційне встановлення ІРО

Женева, Швейцарія, 13 вересня. — Сьогодні тут починається засідання Генеральної Ради Міжнародної Організації для Збігів (ІРО), що формально започаткує діяльність цієї організації, закінчуючи тимчасову працю її Підготовчої Комісії, що проіснувала та виконувала працю цієї організації протягом 21 місяців. Офіційне встановлення ІРО є вже можливе тепер, як її конституція підписана потрібна кількість 15 членів-держав.

Членами цієї організації є: Австрія, Бельгія, Велика Британія, Голландія, Данія, Домініканська Республіка, Злучені Держави Америки, Ісландія, Канада, Китай, Гватемала, Люксембург, Нова Зеландія, Норвегія й Франція. Загально вважається, що рівночасно з офіційним встановленням ІРО скріпиться теж її діяльність для опіки над скитальниками, головню щодо їх переселення на постійне.

БРИТАНСЬКА АВІАЦІЯ МОБІЛІЗУЄ ДОБРОВОЛЦІВ.

Лондон, 13 вересня. — У великій Британії згадують тепер восьмому річницю „битви за Британію“, що її з таким героїзмом зведено проти гітлерівської „Люфтваффе“. З тої нагоди міністер Роел Ер Форс звернувся до молодих британців зі закликом за добровільцями для поповнення авіації.

ЛОТИШІ СТВОРИЛИ СВОЮ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ.

Майже рівночасно з Українською Національною Радою повстала теж Лотиська Національна Рада, як про це повідомляє фюртський „Час“ за газетою „Ім Авсаян“. Перша сесія цієї Ради відбулася в Еслінгені над Некаром. До неї входять 55 делегатів від усіх лотиських політичних партій та громадських організацій. На першій сесії вибрано Екзекутиву з 9 осіб. Завданням цієї Екзекутиви є „боротися за звільнення Латвії у співпраці з лотиськими дипломатичними представництвами в закордонних країнах“.

„БРОНЕТАНКОВИЙ ДЕНЬ“ В СОВЕТАХ.

Москва, 13 вересня. — Советський Союз обходив вчора „День бронетанка“, відзначаючи його, як і всі інші дні, великими портретами Сталіна в газетах та на мурах міст. З цієї нагоди видано цілий ряд наказів дня, в яких вихвалюється, що советські танки є найліпші в світі.

СЕСІЯ БРИТАНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.

Лондон, 13 вересня. — Британський парламент зійдеться сьогодні на коротку надзвичайну сесію, до якої є заплановані здійснення п'ятирічної урядової програми щодо націоналізації важкої індустрії.

НЕВДАЛА БОЛЬШЕВИЦЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В БЕРЛІНІ

Берлін, 13 вересня. — У відповідь на імпозантну проти-большевицьку демонстрацію населення Берліна, в якій взяло участь понад 300,000 осіб минулого тижня, Совети і їх німецькі п'ятиколонні намагаються організувати вчора відповідну проти-демонстрацію, використовуючи до цього з'їд т. зв. жертв фашизму. Проте, демонстрація, що відбулася в Люстартен, закінчилася повним неуспіхом, бо большевицька пошталю зібрати не більше 80,000 людей, але й ті реагували „холодно“ на всі „лідаментні“ заклики комуністичних провідників та советських генералів, що підбурювали проти західних союзників. Ген. Клей був видав наказ американським властям в нічному не турбувати демонстрантів, але теж не допустити до будьяких заворушень та виступів, чи то проти західних союзників, чи проти самих німців. В тій цілі по зупинці американського сектора патрулювали сильні відділи західно-німецької поліції, як теж американські танки та понад 600 американських військових полісменів. Під час демонстрації виступали цілий ряд бесідників, між ними й представники советського у-управління, але жоден з них не потрапив вимикати серед тої „ентузіазму“, хоча в тій цілі спроваджено комуністів з цілої советської зони та ще й пивно їм задармо давали. Вважається, що ніщо не могло краще виявити непопулярність Советів в Німеччині та відсутність для них всякої підтримки з боку німців, як виявила власне ця організована ними демонстрація.

НІМЦІ ОСТЕРИГАЮТЬ ЗАХІДНИХ СООЗНИКІВ ПРОТИ СОВЕТІВ В БЕРЛІНІ.

Діссельдорф, Німеччина, 13 вересня. — В цьому місті відбувається конгрес німецької Соціал-демократичної партії і на ньому вчора відчитано послання керівника цієї партії, д-ра Курта Шумахера. Він остерігає західних союзників проти прийняття виданої Советами марки як єдиної валюти в Берліні, що в майбутньому могло б заважати на повній советській контролі цього міста. Шумахер домагався теж точного розмежування повноважень між німецьким самоуправлінням та окупційними властями і заявив, що встановлена західно-німецька держава готова приступити до європейської федерації.

СОВЕТСЬКА ЗЕНІТНА АРТИЛЕРІЯ ЗАГРОЖУЄ АМЕРИКАНСЬКОМУ ТРАНСПОРТОВІ.

Берлін, 13 вересня (ЮП). — Американські пілоти, що вчора брали участь в повітряно-літній поставці продуктів до заблокованого Советами Берліна, стверджують, що власне в повітряному коридорі зі заходу до Берліна Совети вважали за відповідне переводити „авіації“ свої зенітні артилерії в загрозливу малому віддаленні від американських літаків. Теж советські босві літаки знову загрожували американському транспортові. З американського боку цьому не приділяється тепер більшої уваги.

ЗАНОВІДАЮТЬ ДАЛЬШІ ПЕРЕГОВОРИ В МОСКВІ.

Москва, 13 вересня (АП). — З добре поінформованих джерел тут заявляють, що протягом цього тижня мали б знову відбутися в Кремлі наради між західними дипломатами і советськими представниками в справі валюти в Берліні і П'єтіпільної контролю та в справі советського перервання блокади міста. Відповідну заяву зложив дипломатичний дорадник французького військового губернатора Німеччини, що тепер приїхав до Москви. Як відомо, військові губернатори Німеччини не могли домовитися в справі подробиць та практичного здійснення цього плану і тому справу знову передано дипломатам в Москві. В Лондоні й Вашингтоні відбулися відповідні наради в справі дальших інструкцій дипломатам в Москві.

ЧОТИРО-ДЕРЖАВНА КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНИЙ.

Париж, 13 вересня. — Сьогодні тут починається конференція представників чотирьох великодержав в справі колишніх італійських колоній. В конференції візьмуть участь новий французький міністер закордонних справ Роберт Шуман, британський державний секретар Генкор МекНіл, американський посол Льюїс В. Доглес та советський заступник міністра закордонних справ Андрій Віпінський. В дипломатичних колах висловлюється сумнів і песимізм щодо можливості успіху конференції ще поки вона почалася.

КЕЛЬ СТВОРИВ НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ.

Париж, 13 вересня (Ройтер). — Минулої суботи Генрі Кель створив новий уряд Франції, одержавши потрібну залу довіри в парламенті. Сам Кель, крім прем'єрства, перебрав теж міністерство фінансів, на якому і провалилися попередні уряди. Попередній прем'єр Андре Марі іменований заступником прем'єра, Роберт Шуман Перейняв міністерство закордонних справ, а Поль Рамадіс іменований міністром оборони.

ЗНОВУ ВЕЛИТ І РАНАНИ В ЄРУСАЛІМІ.

Єрусалим, 13 вересня. — В Палестині формально триває встановлене ООН примир'я, але на практиці там далеко від миру. Вчора відстріли далекобійною арабської артилерії згинуло в Старому Місті Єрусалиму десять цивільних ізраїльців й один воїк, а 24 були поранені.

ІНДІЯ РЕКЛЯМУЄ СВОЇ ПРАВА ДО ГАЙДЕРАБАДУ.

Нью Делхі, Індія, 13 вересня. — Індійський уряд видав вчора заяву, в якій стверджує свої права до князівства Гайдерабад, але рівночасно заперечуючи повідомлення агенції Гайдерабад з попереднього дня про наїзд на цю провінцію.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Сіті і закордоном:			
Foreign and Jersey City Rates:			
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з понеділка (англійською частинкою):			
Monday's Issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):			
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕ ДАТИ АМЕРИКАНЦЯМ ЗАБУТИ!

Довголітній советофіл, д-р Френк Кінгдон, радів, що Злучені Держави признали право азілю Оксані Косенкіній. Пише, що демократії завжди покриваються славою, коли дають приют жертвам тиранії. Він ще пише, що коли ми здраматизували подію з Косенкіною, нам треба не забувати теж і за сотні тисяч скитальців, що є в Німеччині та які теж не можуть вертати на свої землі, бо їх там ждали б муки і смерть. Пригадка ця добра і актуальна, звернена в бік Вашингтонського уряду, щоб не зловилася з допущенням до Америки хоч тих 205,000 скитальців, яких ухвалений конгресом закон дозволяє допустити.

Трагічну подію з Косенкіною ми взагалі не повинні забути, читаємо в газетах. Чому саме? Відповідь на це теж цікава.

Отже стверджується, що в Совєтах діються страшні речі від самого початку заіснування комуністичної влади в Росії. Про це є багато матеріалу в знаменитих книжках Юджіна Лайонса, Генрі Чемберліна, чи Дейвіда Даліна, однак між американцями є мало таких, щоб ці книжки, чи їм подібні, читали. Через це видавці книжок, у яких змальовувано життя в Совєтах в негативному світлі, не робили на таких книжках інтересу. Зате таку книжку, як „капіталіста“ та американського амбасадора Джозефа Дейніса, що була повна нісенітниць та неправди про Совєти, розхоплювано з великою витратою грошей. Перелом зробила цю книжку Віктора Кравченка „Я вибрав свободу“, що довго зміщувалася на лісті тих книжок, що їх найбільше купують.

В часі війни американці прямо не мали змоги почути щось злого про Совєти і не були б дуже цікаві пізнати правду про них і по війні, якби не крайня кремлівська нахабність й агресивність та постійні атаки Москви на мирну політику Злучених Держав та американські цілі й ідеали. Навіть у тих обставинах американці були б ще дурили себе далі, що може відносини такі згодом поправляться, особливо, коли б Совєти дещо попустили в міжнародних переговорах. Однак стався випадок, який виявив американцям деяку правду про совєтський режим краще, ніж це могли зробити досі видані книжки про совєтську неволю, чи тисячі статей по газетах і журналах. Щойно він отворив їм очі.

Цей випадок стався з Оксаною Косенкіною. Поведення советських представників та енкаведистів з нещасливою жінкою на американській землі, потрясло серцями й умами американців. Трагічний скок Косенкіної з третього поверху советського консульства в Нью Йорку відбувся широчезним відгомном по цілій країні, по всій американській пресі й щойно тоді багато американців дійсно відчули й зрозуміли, чому там в Європі є сотні тисяч скитальців, які є безкомпромісовими ворогами кремлівського тоталітаризму та московського імперіалізму, та чому вони не хочуть вертати „на родину“.

Тепер іде про те, щоб ці речі скоро не призабулись. Випадок з Косенкіною показав американцям наглядно, яким є совєтський режим, якою є влада Сталіна. Це повинно залишитись в їх пам'яті, не зважаючи на „надії“ чи „настрої“, що їх може викликати ця чи друга вістка, що взаємовідносини між урядами Злучених Держав і СССР „поправляються“.

До чого повинно змагати шкільне виховання?

Федеральне Бюро Виховання у Вашингтоні подає, що в новім шкільнім році запишеться близько 32,000,000 молоді до елементарних і вищих шкіл і стверджує, що це небувалий поступ.

Число шкільних дітей збільшилося внаслідок зросту числа народин від часу війни і після війни. Безпосередньо перед війною кількість уродин постійно падала й тоді здавалося, що Америка стане країною постарілих людей. Тепер цей стан несподівано змінився. Отже йде до ліпшого під цим оглядом. Однак сама кількість дітей ще не вказує на загальне поліпшення шкільного діла, в якому є різні недомангання, на які треба звернути увагу.

Спершу зробім перегляд шкіл, у яких діти записані. Із згаданих 32,000,000 учнів 22,797,000 припадає на елементарні школи, 6,270,000 на середні школи („гай स्कूल“), а 2,500,000 на колегії й університети. Зріст числа дітей в елементарних школах вносить 760,000 понад минулий шкільний рік, а число учнів в колегіях остане незмінне. Замість при тому те, що кількість ветеранів, які записалися у університети, впала на 100,000, хоч сама кількість студентів не зменшилася. Коли в числі учнів нема важливих перемін, то пересічний громадянин мало цікавиться іншими проявами, зв'язаними зі шкільним вихованням, а на які мусять звертати увагу фахові виховники.

Одною з головних таких справ є виховання нових учителів. Якщо відповідна кількість студентів колегії не скохує вибрати собі учительського звання за своєю професією, школа не досягне своєї цілі. Найбільша недостача відповідних учительських сил дається відчути в елементарних школах. Якщо ж дітвора в самих початках не буде мати правдивих виховників, не буде кому підшукати і розвинути в дітвора талантів і нація як цілість не буде мати потрібного числа кандидатів на всілякого роду, фахівців і науковців.

Другою важливою недостачею в шкільному ділі є брак будинків для приміщення елементарних шкіл, хоч і теж і недостачі в приміщенні середніх і вищих наукових установ. У колегіях дається відчувати брак будинків для лабораторій і машин чи приладів для науки. Над цим передумують управи міст і управляючі тіла університетів та колегії. Це справа фінансова й тому часто йдуть зазиви до бізнесменів-філантропів в справі допомо-

ги для поширення шкільних будинків.

Та понад згадані досі справи найважливішою є система на уки у школах. Цю справу передумують фахові виховники, теоретичні дослідники та громадські діячі. Головно воєнні і післявоєнні часи призвели людей з високим розумінням відповідальності до застанов, до чого то доведе дотеперішня система науки по школах.

Саме з кінцем минулого тижня зібрався на фахову Конференцію в справах Науки, Філософії і Релігії в Колумбійському університеті в Нью Йорку відпоручники згаданих ділянок для обговорення питань: „Які повинні бути цілі виховання?“ Підчас дискусії знайшли спільну мову виховники, історики, філософи, антропологи і теологи. На диво, навіть такі донедавна непримиримі противники, як церковники й науковці згодилися, що ціллю шкільного виховання в сучасну пору, коли є загальне змагання до замирення усіх людей у світі, повинна бути „служба агадові“, а не „здобуття сили“. Значить що виховники мають звертати увагу на розвиток особистого таланту не для здобуття сили над іншими людьми, а на те, щоб якнайбільше прислужитися іншим людям і цілому людству. Тому, що таку ціль життя проголосили оснувателі релігійних систем, то, поспіваємо, теологи й науковці погодилися в критиці теперішнього виховання, що воно перестаріло, невисатає на теперішні відносини і неспособне підготувати шкільну молодь на громадянства, який міг би пережити теперішню світову кризу й революцію.

Дискусанти звертали увагу, що навіть найновіші виховні комісії, а саме: План Університету Шікаго, Гарвардський Звіт про Загальне Виховання у Вільній Суспільності, Президентська Комісія для Вищо-го Виховання — завузькі. „Замітний факт, спільний для всіх згаданих виховних комісій, є збуття мовчанкою потреби релігії при вищих вихованні“ — ствердив Морделман М. Каплан, професор Жидівської Теологічної Семінарії, а з ним погодилася більшість учасників конференції науковців.

Д-р Гаверд Мумфорд Джовнс з університету Гарвард ствердив, що важливою недостачею вищого виховання є „культ джентельменства“, тобто змагання, щоб кожен чоловік, який покінчив високі школи, став „білоковніцевим“, тобто бюровим робітником. Він до-

о. П. Корсуновський.

Королева Вільгельміна і ми

Останніми днями часописи уділяли багато місця незвичайній події в Голандії. Королева Вільгельміна після пів-вікового панування відмовилась від престолу на користь своєї доньки Юліяни. Звичайно, короновані особи навіть на вигнанні мріють про повернення на престол, а тут струджена п'ятдесят-літнім царствуванням старенька королева добровільно зрікається свого становища.

Часописи присвячують їй надзвичайно гарні статті. Було б гріхом не згадати і нам про королеву Вільгельмину та про її відношення до українців, яке вона проявила в часі побуту Української Республіканської Капелі в Голандії.

Після тріумфальної подорожі Капелі по Франції, Бельгії, зупинилася по дорозі до Англії на два тижні у Голандії. Хоч ми зупинилися в Газі, столиці краю, до котрої прибули пізно увечері 18-го січня 1920 року, але перший концерт відбувся на другий день в місті Роттердамі, пів години їзди трамваем від Гаги.

В Газі перший концерт відбувся в королівському Оперному театрі із звичайним для нас успіхом, хоч і не було особливих бурхливих овацій, до яких ми звикли. Голандці, як відомо, нарід холодний з причин їх суворого життя, і просто не вміють виявляти назовні своїх почувань, так, як це буває з народами „гарячої“ вдачі. Кажуть, що найбільші світові слави артисти викликають два-три оплески. Але

водив потребу переміни розуміння науки, яка повинна мати два напрямки: один освідомити промислову суспільність Західного світу, що ціллю освіченої людини є прислуга; другий напрямок це виказання в практиці, що теперішній світ є в світом тільки людиною Західної культури, але світом усіх людей.

Д-р Джан У. Неф, професор економічної історії університету Шікаго, заявив, що виховання в Злучених Державах мусять відійти від матеріальних здобутків, а класти головну вагу на духові цінності.

Це тільки зразок дискусії науковців над необхідністю зміни цілей теперішнього виховання. „Хто має уха, щоб слухати“, такому легко зрозуміти, про що йде справа і легко буде позбутися втєвочення в його голову дотеперішнього розуміння, що наука „потрібна на те, щоб вибитися на „панівне“ становище. Служба своєму народові й людству — оце клич, за яким повинні йти ті, що змагають до здобуття правдивої освіти.

ми все ж таки мали багато їх. Коли прийшов до нас закуліс посадник міста з подякою за спів, ми йому натякнули на холодність голандців. На це він відповів: „Ви ще не знаєте цього народу, але сьогодні і я його не впізнаю. Те, що сьогодні творилося в театрі, для нас зовсім і дуже незвичайне. Ще ніхто тут у нас не одержував таких овацій, як ви“.

Так само говорили нам потім і в редакції найбільше впливового часопису в Голандії.

Рецензії у всіх часописах були повні захоплення.

На другий чи третій день Кошиць отримує від королеви Вільгельміни власноручного листа, в котрому вона сердечно вітаючи Українську Республіканську Капелю в своїй маленькій „столиці-селі“, пише, що вже довгий час слідкує за успіхами Капелі в Європі й для того наказала своєму секретареві зібрати всі часописи із Швайцарії, Франції і Бельгії, в котрих містяться рецензії про Капелю, бо мріє створити на її взірці державну капелю у своїй країні. Даді висловлює королеві свій жаль, що не могла бути на концерті, про котрий вона так мріяла і котрого нетерпеливо очікувала, а це з тої причини, що якраз в цей час бурхливе Північне море прорвало десь греблі і залило цілу провінцію та знищило близько двадцять п'ять тисяч людей. Отже в такий сумний для неї, як Матері народу, час, не личило їй приїждати з'явитися в театрі. Закінчуючи листа, ще раз вітає Капелю, а з нею теж і український нарід.

Прямом було одержати такого милого листа від монархині.

На другий день по концерті рано-вранці розбуджують нас, як звичайно в Європі, несамовиті крики хлопчиків, продавців газет. Але чуємо, що це не назви газет, а спів: „Шедрик, шедрик“... І то без перестанку. Спати вже не можна. Одягаємось з товаришем, йдемо до готельової їдальні на сніданок. За загальним столом знов чуємо: „Шедрик, шедрик“...

По сніданковій виходимо на вулицю, щоб знайти знаменитий „Палац Миру“ й оглянути його. Доходимо до великої церкви, яка навкруги оточена величезним натовпом народу. Питаємо, що то є? Нам кажуть, що ждуть прибуття королеви Вільгельміни на богослуження з приводу катастрофи, про яку вона згадала в листі до Кошиць.

Аж тут надїздить і вона. Без ніякої королівської паради, в простенькій повозці і в зовсім

скромному вбранні. От так собі, звичайна жінка, простенька міщаночка. Задля смутку не було витальних криків натовпу людей, лише всі поскидали капелюхи й схилили голови. Але в очах людей, звернених на королеву, блищала любов, якою може пишатись тільки добра любима Матір.

В саму церкву впритиснутись було неможливо, тому ми пішли далі, шукати „Палацу Миру“.

Десь на вулиці зустрічає старша панночка несподівано підбігла до нас і теж: „Шедрик-шедрік“... Хто ми такі, вона пізнала по моїй бороді, яку я тоді мав, а вона бачила її на концерті. Заговорила до нас по французьки, а ми трохи вже знали цю мову. Запропонує нам свої послуги, якщо ми їх потребуємо. Ми сказали їй, чого шукаємо, і вона поведла нас до „Палацу Миру“. Довго ми його оглядали а вона нам перекладувала пояснення провідника.

Описі вона поведла нас до королівської палати. Ми думали побачити щось величавого, але побачили на звичайнісінькій вулиці простенький двоповерховий білий дім в глибині подвір'я. Наша провідниця каже, що в ньому вільно зайти кожному. Вхідимо у двір. Ніякої сторожі нігде не видно, як то буває по інших королівських палацах. Вхідимо й оглядаємо дуже просто й скромно урядову королівську палату. Коли ввійшли ми до головної зали, залі прийняв, з бокових дверей вибігла дівчинка в супроводі ще двох дівчаток. Це була тоді однадцять-літня Юліяна, теперішня королева. Ми чменно вклонилися, а вона щось весело до нас зашебетала і побігла весело в протилежні двері. Аж дивно було бачити таку простоту.

Кожного дня ми з товаришем виходили поблукати по вулицях з каналами і завжди майже зустрічали королеву Вільгельмину, яка йшла собі як звичайна жінка з мішечком в руці замість пультеса, в плетеним, як видно, власноручно з вовни. Ніякого оточення при собі не мала, чи там охорони. Ми як і всі зустрічні шановно витали її, а вона мило відповідала.

Несподівано дістаємо запрошення дати крім тих концертів, які ми давали в інших залах, ще один „екстра“ концерт в „Королівській Опері“, дня 29, січня 1920 р.

Захоплені чудовими рецензіями в часописах про наш спів королеви Вільгельміни наказала на цей день відкликати оперовий спектакль, щоби „дати можливість її народові послухати це раз чарівного українського співу“ перед відїздом капелі до Англії.

(Докінчення на стор. 3-тій).

ІВАН КРАВЧЕНКО.

Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і нечисленним жертвам комунізму — присвячую. Автор.

36)

— Що ж він тоді кричав, той шеф? — поцікавився я.

— Що? Кричав, що тюрма це не будинок відпочинку, і що я не у тюрмі на варениках, а в тюрмі, а коли він виходив з нашої камери, то сказав злодіям, щоб вони добре провчили мене, щоб я більш не скаржився. І вони тоді добре провчили мене... Що ж ви хочете, адже це одна спільна банда. Ми в їх руках і вони, що хочуть те і роблять з нами, — закінчив він, глибоко зітхаючи.

— Іван Іванович! — звернувся до мене бувший викладач німецької мови. — У вас

нема папірця до курення?

— На жаль, немає, — дійсно жалуючи, відповів я.

— А може хоч якийнебудь кавалок газети знайдеться? — знову звертається він до мене.

— О, кавалки газети у мене є досить! Прощу вас, — сказав я простягаючи йому капелюх з кавалками газет.

— Так це ж першорядний папір до куріння! — радо зазначив він, беручи декілька кавалків.

— Та не соромтесь! Беріть більш!

— О, ні! Ви ще новак тут і не знаєте, що ці кавалки газети, це для в'язня більш о-

значає, ніж для Форда його мільйони доларів. Поживете трохи у в'язниці і самі переконаєтесь, що це дійсно так, — зазначив він цілком серйозно. — Краще було б не переко-нуватись, — зазначив я. — Але скажіть, будь ласка, чому обшукувач порвав газети на дрібні кавалки і половину забрав собі, а половину дав мені? — Це ще якийсь людський обшукувач був у вас. Інший забрав би все і вам нічого не залишив би. Він, звичайно, забрав собі газети до куріння. Порвав він газети тому, що у тюрмі суворо заборонено приносити будьякі вістки з потойбічного світу. Ми повинні триматись в абсолютній ізоляції від зовнішнього світу, — це по-перше. По-друге, — щоб то була, з погляду катів, за тюрма, коли б ми сиділи і розважали себе газетами, журналами, літературою, мистецтвом, учбовими книжками, грою в карти, шахи і т. д.? Кати зацікавлені в тому,

щоб ти відчував весь жах свого становища. Все — все збудоване тут на те, щоб заломити людину, заломити в ній дух та впевненість до спротиву. Читаючи якінебудь оповідання, як вмирали герої, такі, скажімо, як Коперник, який шкварився на кострі і кричав: А все ж таки вона крутиться! або скажімо, як стародавні християни? — то ви вирвете, а не підпишете. Тут все поставлене на те, щоб переробити психіку мислення людини, щоб те мислення, з одного боку було заповнене постійним жахом перед мордуваннями і з цілковитою стра-тою, а з другого, — заставити людину мислити тільки так, як диктує Кремль. Власне, останнє я не зовсім точно висловив. Я хотів сказати, що вони навіть не зацікавлені в тому, щоб ми мислили хоч так, як диктує Кремль. Вони зацікавлені в тому, щоб ми взагалі не мислили, а сліпо, як тварини, як автомати ви-

повнювали те, що вони згорні наказують.

Отже, ті, що дуже легко, шетам, на волі, перетворились в автомати, керуючись інстинктом тваринного почуття самоохорони, ті, які автоматично все приймають і виповнюють, аби тільки зберегти своє життя, ті причислені до свідомої маси, до благонадійної маси, до маси свідомих будівників комунізму. Але ті, які там, на волі, не піддалися на перетворення їх в слухняних автоматів, перетворюються ось тут, в цій фабриці переробки людей.

Цю фабрику цілком влучно назвав один, вже досить перероблений, советський письменник, прізвисько його не пригадую, в своїй оповіданні під назвою „Фабрика людей“. На цій фабриці є величезна м'ясорубка, яка прозивається НКВД. Ця м'ясорубка перемелює людей на мучу, робить з тієї мучи тісто, а з того тіста кренделики, булочки, па-

ляниці, солдатики та інше, потім засовує всі ці вироби з тіста в піч, затулює її слоною і вони печуться. Піч занато гаряча. Досвідчений лікар дивиться на годинник: ні, ще рано виймати, бо ще не допеклись пальяниці, а що булочки, кренделики та інша дріб перепечеться, то не лихо. Коли годинник показує, що вже час виймати хлібні вироби, тоді їх вигортають кошобою з печі.

Пекар дивиться і чує по-тиліку, бо дрібні вироби, деякі зовсім почорніли, деякі перегоріли, а пальяниці одні вийшли надзвичайно гарні, деякі перепеклись, а деякі не допеклись.

Я гадаю, що ви, Іване Івановичу, розумієте, що булочки, кренделики, та інші дріб, це ми з вами, — інтелігенція, а пальяниці це робітники і селяни.

Отже, хто витримає перетворення його на мучу, тобто катування, хто витримає спе-

ку в печі, тобто в тюрмі і катцетларі, той і буде жити. Буде жити і „сумлінно“ будувати „безкласове суспільство“, бо перед його очима буде все життя стояти жах перед м'ясорубкою і пічю...

Раптом ми всі звернули увагу на те, як засівка „вовчака“, яка була на зовні, начебто сама потихесеньку-потихесеньку відсувається... відсувається... і коли зовсім відсунулася, то якусь хвилину побудула в такому стаї, а потім потихеньку повернулася назад, на своє місце.

— Що це означає — напівшепотом запитав я свого співрозмовника.

— Це означає, що тут весь час наглядати підслухують під дверима. Вони як злодії, без шуму, у в'язнях, підкрадаються до дверей і підслухують, або відсуне засувку, загляне і коли нічого підозрілого не помітить, то віде геть, — зовсім байдуже відповів він.

(Дальше буде).

XI. Конвенція Ліги Української Молоді

1)

Від Редакції: В суботу, неділю, і понеділок, в дні 4, 5 і 6 вересня, в місті Акрон, Огайо, відбулася 11-та з черги річна конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки. Доїждючи важливості цієї конвенції не тільки в житті нашої молоді, але й в загальному розвитку нашого організованого громадянського життя, Редакція „Свободи“ вислала на конвенцію одного зі своїх співробітників, з виразною метою приглянути та занотувати все, що тільки могло б бути цікавим для читачів та могло послужити характеристикою нашої молоді, її життя, поведінки, ідей та зм'ягчати і даліших організаційних планів та можливостей. У висліді і друкуємо цей довгий репортаж. В ньому занотувано все, що було, згідно, що не проходило уваги кореспондента. В ньому будуть важливі доклади і дискусії, формальні наради і рішення, але буде теж чимало всяких спостережень та звичайних собі „гюменісторій“, бо й вони були складовою, хоча і не формальною частиною конвенції. Подаємо все, що було, або що кореспондентові здавалося, усе добре і сумнісне, веселе і серйозне, бо таке є життя. Робимо це в твердому переконанні, що воно допоможе нашому загалові пізнати свою молодість, а тим самим і свою майбутність. Репортаж попереджуємо короткою історією самої Ліги.

Ліга Української Молоді Північної Америки.

Лігу Української Молоді Північної Америки формально створено на першому її конгресі, що відбувся в Чикаго, дня 28 квітня 1933 року. Це не значить, що до того часу в Америці не було організацій української молоді. Навпаки, вони існували і діяли в різних формах і видах вже на багато раніше, тільки це були в більшості локальні товариства і без своєї центральної репрезентації. На цьому першому конгресі винесено таке рішення: „Ми, організації української молоді, з'єднуємо себе в Лігу Української Молоді Північної Америки, щоб досягнути краще розуміння ідей і проблем українського народу“. Це були народні Ліги, першим президентом якої обрано тоді Степана Шумейку.

Другий конгрес Ліги відбувся в Нью-Йорку, в дні 1 і 2 вересня 1934 року, і в ньому вже взяло участь біля 100 делегатів організацій молоді. Головою Ліги і на цьому конгресі переобрано Степана Шумейку.

Третя конвенція відбулася в Дітроїті, в дні 31. серпня і 1. вересня 1935 року, з приблизно такою самою участю делегатів. Виголошено цілий ряд резолюцій, що мали на меті збільшити діяльність організації молоді. Головою Ліги знову обрано Степана Шумейку.

На четвертій конвенції Ліги, що відбулася вже традиційно під „Лейбор-Дей вікенд“ в 1936 році в місті Філадельфії, вже було 360 делегатів. Конвенція, крім ділових нарад та рішень, була зв'язана з великою спортивною „Українською

Олімпіадою“, в якій взяло участь 150 українських змагунів з-поміж молоді та якіх пригласило біля 5,000 публіки. Імпреза тоді мала широкій розголос в американській пресі. Провід Ліги тоді перейшов до рук Івана Панчука з Дітроїту, сьогодняшнього голови ЗУАДКомітету.

П'ята конвенція Ліги відбулася в традиційному часі „Лейбор-Дей“ в 1937 році, в місті Клівленді. Тоді віддано окрему увагу справам виховання і самовиховання молоді, відповідних публікацій для неї, а головною атракцією конвенції була культурна імпреза, в якій взяв участь Хор Української Молоді митрополітальної округи Нью-Йорку і Нью-Джерсі під диригентурою Степана Марусевича, що так знаменито пописався і на цій 11-тій конвенції в Акроні. Тоді теж з невеликим успіхом виступив і Хор Української Молоді з Дітроїту, під проводом Ольги Блажовської. Головою Ліги на цій конвенції обрано Івана Романішина, сьогодняшнього голови радного УНСОюзу.

Шоста конвенція Ліги відбулася теж в Лейбор-Дей, в дні 3, 4 і 5 вересня 1938 року в Пітсбургу. Її привітала окремим листом п-ні Елінора Рузвельт, дружина тодішнього президента країни. Виголошено реферати, ухвалено резолюції та поширено організаційні райони Ліги. Теж під час цієї конвенції відбулась велика культурна імпреза молоді. Головою Ліги переобрано Івана Романішина.

Сьома конвенція відбулася в дні 2, 3 і 4 вересня 1939 року в Нью-Йорку і в ній взяло участь 166 делегатів та велика кількість гостей. Тоді теж відбувся великий музичний фестиваль в честь великого приятеля молоді, композитора Михайла Гайворонського. Головою Ліги тоді обрано Михайла Пізнака, сьогодняшнього адвоката в Нью-Йорку.

Восьма конвенція відбулася в Нью-Йорку в дні 31. серпня, 1 і 2 вересня 1940 та була поєднана з великою програмою, з якою молоді тоді виступили на світовій виставі в цьому місті. До програми Ліги тоді обрано Івана Роберта головою та членами: Гелен Слободан, Честера Монастирського, Н. Прилуцького, Анну Марусевич, Г. Ковалюка та Юсіфа Лисогіра.

Дев'ята конвенція відбулася в дні 30-го серпня до 1-го вересня 1941 року в місті Дітроїті та вже стояла під знаком війни. Її головна увага була звернена — як це сказано в звіті — на оборону українського імені в Америці, що його тоді почали погрожувати червоні вороги українського народу, користуючись з воєнних обставин. Відбулась теж відповідна культурна імпреза. До нового проводу Ліги увійшли: Честер Монастирський, як голова, та Осип Гурський, Анна Чопек, Софія Сторож, Михайло Прилуцький, Іван Іванчук та Осип Лисогір як члени управи.

На цій конвенції закінчилися організаційні питання молоді, що його на кілька років перебрала війна.

КОМУНІКАТ

ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ
УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

Управа Ділового Комітету Світового Конгресу Українського Жіноцтва (СКУЖ) рішила відкласти рішення Конгресу з 1 і 2 жовтня на 12 і 13 листопада цього року.

Цей Конгрес, як відомо, скликається теж в обороні права українського народу на державне і незалежне життя і тому необхідно, щоб на ньому були присутні речники великої політичної української еміграції, яка найшляхетніше позалізною завісою більшовицької тюрми народів, як живий протест проти цієї неволі перед демократичним світом, головно перед Америкою. Тому ми стараємося, щоб заступники зорганізованого українського жіноцтва зі західної Європи доки не прибули та промовили до нас і до всього світу на СКУЖ.

Проте, в останньому часі та

через зміну еміграційних законів виникли деякі труднощі у висилці делегаток на конгрес в Америку. Тому організоване українське жіноцтво на скликанні в Європі прохало нас про відтермінування конгресу до кінця жовтня. Діловий Комітет СКУЖ та Екзекутива Союзу Українок Америки, йдучи на зустріч цим бажанням, відклали рішення СКУЖ на 12 і 13 листопада ц. р.

Зміняється тільки дата Конгресу, а все інше: місце з'їзду, підготовка і т. п. залишаються без змін. Прохаємо Шановних Делегаток мати це на увазі та бути готовими до Конгресу в дні 12 і 13 листопада.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ
СКУЖ:

Олена Лотоцька, голова
Ольга Струк, секретарка

рервала війна. Величезна частина членів цієї Ліги відразу опинилася в рядах Американської Армії та своєю кров'ю і життям захищала свою країну перед ворогами на всіх світових фронтах.

В цій боротьбі за Америку та за американські принципи свободи і демократії багато з членів цієї Ліги зложили свої буйні голови далеко від рідної американської землі, вписуючи не одну сторінку слави в американській історії та не один героїчний вчинок на зоряних американських прапорах. Ті, що пережили війну і вернулися додому, негайно опісля з новою енергією та з новим досвідом зялися знову за відновлення організаційного життя своєї Ліги.

Перша післявоєнна і десята

Королева Вільгельміна і ми

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Театр переповнений до нестями. Холодні голандці розпалюються до краю. Кошики й вінці із живих квітів (а це ж кінець січня!) роблять квітучу заслону між нами на сцені і публікою. Після кожної пісні в театрі грім болюють...

В королівській ложі, зправа коло самої сцени, червоні із золотими шнурками, китицями та короною драпирі спущені.

Коли переспівали „Щедрика“ — драпирі трошки розсунулися, виглянуло дівоче личко. Якраз це примітив і почав слідкувати. На настірливий виголос публіки співаємо „Щедрика“ вдруге. Драпирі розсунулися більше. Вже бачу кілька дівочих голів, а між ними і добре знаму голову королеви Вільгельміни. Отже не витримала спокуса й тому, як видно, призначила цей концерт.

Але Кошиць про те не знав, що є присутня теж і королева. В павзі між піснями, коли гриміли оплески, він наблизився до нас.

— „Молодці, — каже, — бачи, розбили черепи холодних голандців!“

А я шепочу йому: — „королева є в своїй ложі!“ — Та невже? — аж здригнув він.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Короб, Н. П. — Гром. Йосиф Дзямба переіслав \$50 на підтримку політичної акції У. К. Комітету, що має на цілі оборону права українського народу на вільне й незалежне життя.

Да братоу Беларусау у Амерыцы

Брати Беларусы!

Вы якія апынуліся у гэтай краіне запраўнай дэмакратыі, маючыя магчымасць користацца з запраўнай свабоды якай існуе у Амерыцы і гарантована законам Вашингтона-Линкольна аж до Трумана, павінны зразумець што у Нямеччыні, Аўстрыі і Францыі знаходзяцца дзсяткі тысячашау Вашых братоу — Беларусоу, якіх немцы выцягнулі з беларускіх вёсак на катаржную працу і якія уцякли ад чырвоных фашыстаў — балшавікоу. Гэтыя наші браты ня маюць магчымасці вярнуцца на сваю бацькаўшчыню бо там на іх чакаюць чырвоныя каты каб злавіць і паслаць да балшавіцкіх канцэнтрацыйных таборау ці на Сібір на загубу. Дык ім трэба дапамагчы каб яны маглі прыехаць сюды у вольны Амерыканскі край дзе-бы яны у вольной працы зарабілі сабе і сваім дзіцем кавалак хлеба. Вы самі добра ведаеце што наші Беларусы есць добрыя і вельмі працавітныя людзі, якім патрэбна толькі мир і спакой ды праца. Сярод Беларусоу есць найбольш селяны ды працоўнікаў усялякіх фахоу. Дык праз наші прадстаўніцтва гэтыя Вашы браты працягваюць да Вас руку с прашай аб брацкай дапамозе дастаць сюды і працаваць. Ад Вас патрэбна каб Вы каму патрэбны якась працоўная сила напісалі аб гэтым на адрас Беларускага Прадстаўніцтва у Амерыцы: Dr. JOHN ERMA-SHENKO, 198 WEST 89 ST., NEW YORK 24, N. Y., з зазначэннем аб якога працоўніка Вы бы хацелі пастарацца, мы напашлем Вам блянак дзлє выпраўнення „іго“ і па-новому эміграцыйнаму закону гэтая асоба зможа прыехаць у Амерыку. Ніякіх ад Вас абавязаньнеу акром таго што Вы паруніцеся аб кватэры і працы больш ніхто не будзе патрабаваць бо гэта Амерыканскія ўрады будуць самі рупіцца аб іх перавозе сюды.

Ніякіх грошау Вас не будзе каштаваць і ніякіх грошау Вы не павінны мець каб дапамагчы свайму брату Беларусу прыехаць сюды у гэты благодатны край — Амерыку.

Тут зазначаю што Амерыканскія ўрады прымуць па-новому эміграцыйнаму закону толькі здаровых і працяздольных людзей, якія нікому не будуць у шежар. Але у Нямеччыні застануцца шмат нашых братоу хворых на сучоты ці інвалідаў якія не маюць права прыехаць у Амерыку. Дык гэтым нашым братом мы павінны праз нашу арганізацыю харытатную дапамогі паслаць у Нямеччыню медикаменты і харчавыя пачкі. Хто маець яшчэ добрае беларускае сэрца, у каго яшчэ не зачарствела душа адазвуча на гэты прызыв і пачнуць працаваць каб уцерці слезы нашых гаротных братоу-Беларусоу якіммы лес не пашанцаваў і адняў здароўя і силы. Наша арганізацыя ахвотна прыіме супрацоўнікаў з радую Амерыканскіх Беларусоу якія адгукнуцца на гэтую адзову а тако-ж будзе з вялікай подзякай квітаваць у Амерыканскай прэсе ахвяры якія будуць складацца на фонд дапамоги хворым і інвалідам Беларусу на эміграцыю.

на них ніхто не звертаў увагі. Українська пісня розтопила леді навіть холодної Голандії, а її коронова Мати тішила-ся, що її нарід так гарно эрозумів і гідно вшанував дітей України.

Як ви є гайскул греджу-ейт ви можете йти у Військо-ву Технічну Школу, або в Спеціальну Школу Повітряних Сил на три роки впису-і ви можете вибрати школу перед вписанням до війсь-ська! Ви навчитеся цінного фаху, або ремесла, що упривилежить вас до доброї праці у війську.

Довідайтесь більше у вашій Рекрутаційній Станції негайно.

U. S. ARMY AND U. S. AIR FORCE RECRUITING SERVICE
CAREERS WITH A FUTURE
U. S. Army and U. S. Air Force

POST OFFICE BUILDING, JERSEY CITY, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ
Купіть ви потрібні книжки!

Не досить писати дитину до школи. Треба йи ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб захопили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 75 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ТРЕТЯ ЧИТАНКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частих. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича — 15 ц.

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

Замовлення слати:

“СВОБОДА”

51-53 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПІДВИШКА ТЕЛЕФОННИХ ОПЛАТ В НЬО ДЖЕРЗІ

Нью Джерзі Бей Телефон Компані задумує підняти оплати на телефони з днем 15-го жовтня. Підвищення вноситиме 75 центів місячно для телефонів для локального вжитку. Теж підвищено ціни на нічні розмови, телефонічні сполуки особі з особою і т. п. Компанія подає багато різних причин, чому вона змушена підняти ціни. Ці причини покриваються з тими, які подаються в інших подібних випадках, коли приходить підняти ціни на різні продукти. Найважливіша причина: підвищення платень робітничих сил з одного боку, а зменшення доходів з другого. Компанія ще додає, що від закінчення війни додано біля 400,000 телефонів в Нью Джерзі для загального чи приватного вжитку. Збільшено теж число механічних телефонів.

БУЛИТ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В ЕВРОПІ.

Нью-Йорк. — Країни Західної Європи мусять об'єднатися в якійсь федерації, щоб не попали під панування Советської Росії — таку острогоу висловив Вільям Булит, колишній американський амбасадор в Франції і Росії. Він брав участь в конгресі Європейської Міжпарламентарної Юнії в Інтерлякені, у Швейцарії, і шойно приїхав до Америки. Про положення в Берліні сказав Булит, що воно складне.

мають. Хай живе вільна Білорусь!

ГРОШІ ТА НАВЧАННЯ

Ви дістанете добру плату сьогодні в Армії З. Д. або при Повітряній Службі З. Д. І, як ви бажаєте, ви можете захищати велику частину тої плати, бо ваші харчі, вбрання, мешкання та інші життєві видатки нічого вас не коштують.

В тойсам час ви можете брати курси листуванням, або ходити на виклади в Навчальну Програму Американських Сил. Ви можете студіювати якийнебудь предмет від початку до кінця англійської мови курсів звичайно даваних у каледжах.

Як ви є гайскул греджу-ейт ви можете йти у Військо-

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

Купіть ви потрібні книжки!

Не досить писати дитину до школи. Треба йи ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб захопили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 75 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ТРЕТЯ ЧИТАНКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука — 75 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частих. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича — 15 ц.

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

Замовлення слати:

“СВОБОДА”

51-53 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

СПОГАДИ ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

ЧАСТИНА ПЕРША

Дуже цікаві спогади нашого славного діригента. 367 сторін друку. Ілюстровані.

Ціна \$2.50

Замовлення слати враз з належністю до:

“СВОБОДА”

P. O. Box 346

Jersey City 3, N. J.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Союз Українок, відділ 26, при праці.

Дня 28. липня ц. р. відбувся в околиці Дітройта, в українському парку, улаштуваний Союзом Українок, відділ 26. На „Пікніку“ була улаштована виставка „Українське Весілля“, якою керував п. Отаманець. Участь в ній брали місцеві українці й новоприбулі зі скитальщини. Слід зазначити, що всі були солідно підготовані.

В ролі батьків виступили: п. Павло Прокопович і пані Дем'ян. В ролі молодих: панна Маруся Дашків і п. Василь Лапчук. Виступ молоді пари всім впав до вподоби. Видавалось, що ми не є на виставці, а дійсно на справжньому українському весіллі. Ми бачили перед собою гарні молоді дружини, а було їх 8, а також немаленьких гарних друзів, що було їх 8; сватів, сваж, старосту й старосту. Учасники виставки виправдали своє завдання. Гості бачили перед собою „Віноклетення“, прегарну українську пошу, почули українські весільні й побутові пісні, які відображають нашу традицію. Ми бачили на столі великий коровай, колачі, та українські страви, як вареники й голубці, що казало нам пригадувати, де ми, в Америці, чи на Україні? Рівнож бачили передшлюбне приготування,

благословення батьками молоді пари, при чому молоді впадають на коліна, цілуючи батьків в руки та хліб. Врешті плач молоді, похід до шлюбу і по шлюбі. По дорозі гучні танці та спів. Молода пара повернувши зі шлюбу стала перед порогом хати, на якому ожидали їх батьки з вином. Мати привітала їх пісню: „Чи мені так Бог дав, чи Божая Мати, таких любих гостей в своїй хаті мати“. Далше батьки заговорили: „От-тут перед порогом витай нам зату з Богом, заходи в рідню хату, весілля докінчати“.

Врешті прийшло дарування, яке почали батьки, а продовжували учасники весілля та гості. Слід зазначити, що батьки й мати дарували своїх дітей срібними доларями. При тому поспішало багато гарних, поетично оброблених вишукань, поважних й веселих приказок, що казали нам всім полинути думкою на лобу України, де український нарід страждає в тяжкій неволі.

При цій нагоді учасники й гості жертвували багато грошей. Чистий дохід з „Пікніку“ в сумі \$560.91 призначено по половині на допомогу нашим скитальцям і на будову місцевої школи. Вправну руку, що кермувала цілим „Пікніком“ видно було в особі голови Союзу Українок 26 відділу, пані Прокопович.

О. Захарків.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошувачі на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохачуться на початку листа докопати подати під яким чином в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте. За листами чи дресами від скитальників прохачемо звертатись безпосередньо до З.У.А.Д.Комітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:
15,877 Чопик Татяни д. Івана зам. була Горох від доньки Чопик Марії зам. Дідазя.
15,878 Рідних і знайомих з с. Стриганців (Товмач) від Бабій Василя.

15,879 Перегінцев Івана, Сірко Федя з с. Кіншів (Рогатин) від Перегінцев Василя.
15,880 Бутрій Катерини з с. Боберка (Турка) від Федаш Григорія с. Василя і Юлії.
15,881 Олександра Юлії зам. Гліс, Анастасії зам. Пилицько і Ольги Олександра з с. Березка (Лісько) від Рось Ольги.

15,882 Патроник Михайла і його сина Пилипа з с. Костарівці (Лемківщина) від Патроник Ореста.

15,883 Дотіпо Мечислава з с. Течин (Женов) від Зькович Казимири.

15,884 Чорний Явдокима в с. Москалецок (Київ) від Куча Олександра Степановича.

15,885 Гомель Ані з с. Жухів (коло Ярослав) від Гомель Михайла с. Гаврила.

15,886 Михайлюк Парані і

Миколи з с. Пороги (Станиславів) від Яремчук Данії д. Анни Веркалець.

15,887 Городянський Івана з с. Мокрян (Самбір) від Сомчак Петра.

15,888 Вишіваний Михайла з с. Заланова від Вишіваний Івана.

15,889 До таборових управ на скитальщині: за Бандрівським Д., сином Гриня із Самбора пошукує кривний з Америки.

15,890 До таборових управ на скитальщині від відділу розшуку при З.У.А.Д.К.: проситься з'ясувати по таборах, що за Кривий братом і сестрою Анастасією зам. Павлів з с. Руда (Рогатин) як рівнож за женою моєю братами Бойко Василем і Миколаю пошукує з Америки Кривий Михайло.

15,891 Зилінський Івана і Василя з с. Філіїв (Рогатин) від Зилінський Володимира з с. Руда.

15,892 Голубовська Зофі від Голубовський Станислава с. Степана і Катерини з с. Завадки (Лісько).

15,893 Ласій Гелени д. Гриця з с. Бовшів (Рогатин) та її братів Михайла та Юліяна від Ласій Леона.

15,894 Хоміцька Олександри д. Петра з с. Іванчан (Збараж) від Юшка Василя с. Григорія.

15,895 Попок Грицька і Якова з с. Красносілля (Рівне, Волинь) від Савіцький П.

15,896 а) Мушинських Анелі і Павлини від Грицько Михайла.

ОПЕРНИЙ СЕЗОН МЕТРОПОЛИТЕН-ОПЕРИ ВРЯТОВАНИЙ! Як відомо, управа найбільшої американської оперної установи — Метрополитен Опера в Нью-Йорку — проголосила, що цього року не буде вистав через фінансові труднощі, побилені додатковими домаганнями музикантів. Справу одначе помагають і вистави відбудуться. На картині бачимо вже підготовку до сезону, який розпочнеться мабуть аж в грудні.

15,896 б) Шпек Павла з с. Нова Лудина (Камінька Струмилова) від Грицько Теклі.
15,896 в) Червінських Владика, Йосифа, Антона і Катерини з с. Поникова (Городи) від Мельник Пульки з дому Фліс.
15,897 Мариняк Миколи с. Гринька з с. Болотов Дільна (Рудки) від Мариняк Анни д. Федора.

15,898 а) Сатирук Юліяна з с. Бачманівки, Бондарчук Оверкія зс. Кутко, Купрянець Полікарпа і Юрка з м. Берездова від Тишук Тихона.

15,898 б) Венгер Євгенії з с. Середне (Підгайці) від Венгер Володимира.

15,898 в) Данилевич Івана і його рідні від Чуйко Івана с. Петруні Данилевич.

15,899 Михайлович Івана з с. Дубова (Новгородок) Курнієв Ксені зам. Вибиранець з Писська і Сомик Марії-Курнієв з дому від Барбарич Семена Васильовича з Писська.

15,900 Архипенко Андрія Лукіч (малюв) від родички Петренко-Мошлат Катерини з України.

15,901 Шур Антона з с. Лебухора (Турка) від Шур Степана с. Андрія.

15,902 Чучвал Андрія, Герловський Ригора від Чучвал Павла.

15,903 Шалік Христини з дому Мазур зс. Довжця (Сянік) від Гелімар Анни.

15,904 Кривий Романа і Олексі від Машук Іларія з с. Слобода Золота (Бережани).

15,905 Терелецький Франка, Феці і Лени та Олександра с. Павла всі з с. Крачки (Чортків) від Залуцький Андрія.

15,906 Подкова Івана с. Якова і Марії з с. Сідий (Самбір) від Подкова Прокопа.

15,907 Рідних і знайомих з с. Москалівці і Город (Косів) від Стринадок Миколи.

15,908 Швайра, мужа моєї сестри від Демічук Валентини.

15,909 Хомич Фронця батька з с. Глибоке від Хомич Володимира.

15,910 Левуш Грицька від Левуш Катерини.

15,911 Івасів Фесі, Касі і Параски д. Данила з с. Танява (Долина) від Коцан Василя.

15,912 Лисак Євгенія зі Львова від Сизик Казимира.

15,913 а) Ковба Анни з с. Путятинці (Рогатин) від Дубинця Марії з Бережан.

15,913 б) Ковба Анни з с. Путятинці (Рогатин) від брата Кошів Теодора (Котів).

15,913 в) Лисогір М. проф. пошукує Хархаліс О.

15,914 Кравчук Тараса з с. Комарів (Воляніч) від Капітанчик Олександра.

15,915 Крайнів і кривих та односельчан з с. Вибулів (Бережани) від Штабалоук Петра.

15,916 Смельницький Михайла з с. Родавка (Добромиль) від Пазник Катерини.

15,917 Ванджур Варки і Івана, Жаровський Дорка і Олександра зс. Бачинська Стефи зам. Малаховська.

15,918 Ручинчин Семена з с. Угринів Старий (Калуш) від Ручинчин Марії.

15,919 Левицький Осипа стрийка, Груньський Осипа вуйка, Хованець Ані тітки та односельчан з с. Тисова (Перемишль) від Левицький Осипа.

15,920 Сагайдак Йосафата, Юзьків Івана з с. Зарудя (Зборів) від Сагайдак Федора з с. Вірлів.

АВТО, ЩО СВИТІТЬ УНОЧІ
Дітройт. — Нове авто, якого бляха світить уночі і яке можна буде бачити здалека, було показане членам Американського Товариства Моторних Вовів. Бляху виробляє підприємство Міннесота Майнінг енд Мануфактурінг Компані. Краски бляхи можуть бути дібрані відповідно до вподоби. У день бляхи цілком не світить, а зате вночі видає притаманне світло, яке не разить очей.

АМЕРИКА БУДЕ ДАЛЬШЕ ВИВОЗИТИ ЗБІЖЖА ЗАКОРДОН.

Вашингтон. — Департамент рільництва оприлюднює, що світовий експорт збіжжя в біжучому році досягне 900,000,000 бушлів і буде на 35,000,000 менший ніж у минулому році. Половина експорту піде зі Злучених Держав. Дві третини збіжжя піде для життєвої Економічної Кооперативної Адміністрації (ЕКА), яка створена на підставі Плану Маршала для Рятунку Європи.

15,921 Гурняк Осипа, Федечко Таньки, Ніхолод Василя, Дюба Миколи, Шенгалевич Івана з с. Бишок (Бережани) від Завернень Степана.

15,922 Гуменяк Івана від брата Гуменяк Володимира.

ГОЛОСІТЬСЯ НА АДРЕСУ:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ
повідомляє, що його
форієрська робітня
є тепер під числом
434 East 6th St.
BETWEEN AVES. A & 1st
New York City
Telephone: Spring 7-3566
Приймає замовлення на нові роботи і перерібку та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ стирідж на літо.
Самий стирідж на літо 2% від сотні.
Робітня отворена від 9. рано до 9. ввечір, кожного дня.
В неділі на „апоінтмент“.

БИТАНІЯ ТЕЖ МАЄ СУПЕР-СОЛІННІ ЛІТАКИ.

Лондон, 10 вересня. Британське міністерство постачання повідомило про успішну пробу пружинового літака Де Гевіллєнд 108, що летить швидше від голосу. Точної швидкості не названо, але вважається, що вона перевищує 700 миль на годину.

УМЕР ПЕРШИЙ ГУБЕРНАТОР ПАКІСТАНУ.

Карачі, Пакистан, 12 вересня

ЗБОРНІ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОКС, Н. М. — Збори Тов. Любів, від 298, відбудуться в суботу, 18. вересня, в год. 8. ввечір, в церковній галі, 1745 Вашингтон Еве. — В. Морозович, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Бр. св. Івана Местієля, від 277, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. вересня, в год. 2. пополудні, в галі церк. святої, 23 Волот ул. Просимо всіх членів з'явитись, бо маємо важні справи до рішень. Довгочасних членів просимо привітати своїм залогом. — За уряд: Н. Корнат, предс.; С. Федірко, кас.; П. Курко, фін. секр.; П. Ярошівич, рек. секр.

ШКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Ніколая, від 106, відбудуться в неділю, 19. вересня, в год. 12. пополудні, в домі Відділів У. Н. С., 843 Н. Вестерн Еве. Просимо всіх членів і членів прийти на збори, бо маємо багато справ до рішень. — П. Кошовський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дашків, секр.

МІЛВОД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від 347, відбудуться в неділю, 19. вересня, в год. 2. пополудні, в галі де значаю. Просимо членів прийти на збори, бо є справи до поалагодження. — С. Патен, предс.; С. Пелехатий, кас.; Г. Тиміш, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. вересня, в год. 7-їй ввечір, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до поалагодження. — С. Чорномаз, секр.

АСТОРИЯ, Л. АП. — Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від 5, відбудуться в суботу, 18. вересня, в год. 7:30 ввечір, в галі У. Д. Г. Каюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх членів і членів прийти на збори, бо маємо деякі справи до поалагодження. Просимо членів і членів, що мають літнікові тикети в себе, щоб принесли їх на збори. Також просимо всіх українців, які не є членами У. Н. Союзу, прийти і вписатися в члени. — За уряд: М. Галан, предс.; Г. Василік, кас.; П. Барнич, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГЛІДКА

Дня 23. серпня 1948 року помер від удару аїта в 60. році життя **МИХАЙЛО ШПАК**, член Бр. св. Стефана, від 221 У. Н. Союзу в Шкаго, Ілл. Покійний походив з села Павлів, пов. Радеків, Зах. України. Похований у смутку дві дочки: Аїну і Марію. Похорон відбувся 26. серпня з укр. греко-католическої церк. св. Ніколая, на укр. цвинтарі при участі родичів, членів від 221 і приятелів. — В. П. П. Шпікула, секр.

(Ройтер). — Вчора тут помер в 71 році життя перший генеральний губернатор Пакистану, Могаммед „Алі“ Джіннаг. Він вмер на удар серця і його похоронено з великими почестями.

КУПИТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Професійні Оголошення

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N.Y.C. — Tel. GRamercy 7-7697.

Острів догочасні медити чоловіків і жінок Шпіри, Х-Рай. Роздутьки жінки лікуємо без операції. Перевозимо аз налізу крові для супружних дозволів. Офісний години: В будні 10-7 Р. М.

Мирош
Робітня
АРТИСТИЧНО-МАЛЯРСКА
Декоратор
ЦЕРКОВ І ТЕАТРІВ.
Малює церкви, образи і сценерії театральні.
Булає
ІКОНОСТАСИ І ВІСТАРИ
Myrosh
3737 — 87th STREET
JACKSON HEIGHTS, L. I., N. Y.
Telephone: ELInois 5-3904

Comfortably air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Expt. 5-5555
OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО
Завжди ЩАДІТЬ дещо з вашого забезпечення.
Ми уладжуємо прекрасні ПІЛІЖІ ПОХОРОН за \$150.00
У випадку смутку в родині краще:
KAIN MORTUARIES, INC.
Найбільший український погребовий зарядчик в Америці
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4648

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bigelow 3-6762
225 WEST JERSEY STREET
ELIZABETH, N. J.
Phone EL 2-3611

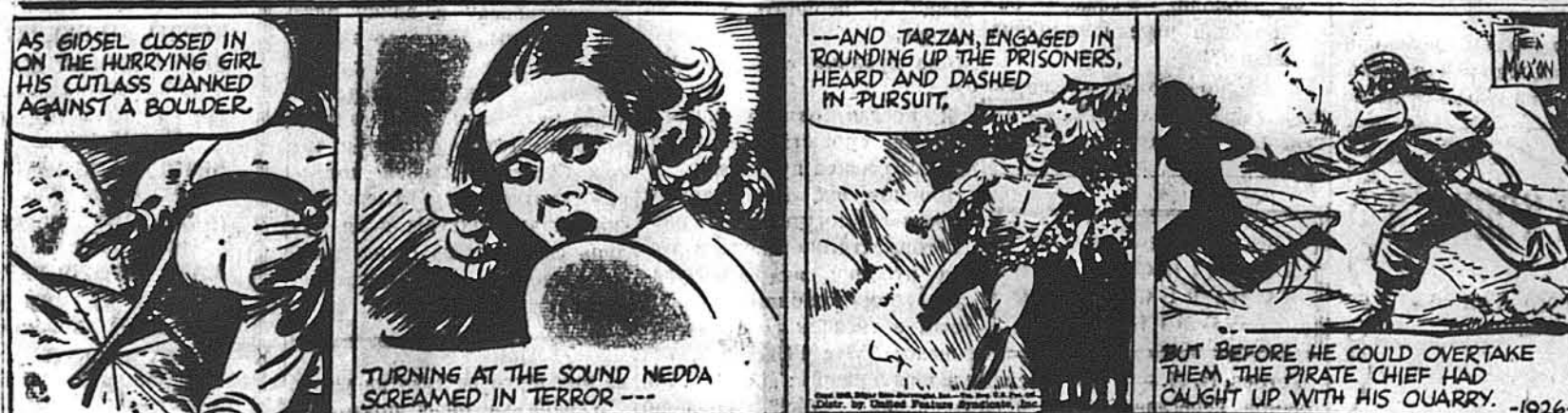
ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
паризький погребник по ціні так низькій як \$150
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в БРОКХ, БРОКЛІН, НЬЮ-Йорк і ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
Branch Office and Chapel:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel.: MEltrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 1926. Неда в руках ворога.

Коли Гідзел вже мав схопити втікаючу дівчину, його меч вдарив об камінь.

На цей звук Неда відвернула голову й закричала зо страху...

...а Тарзан, зайнятий вилученням п'янітників, почув її голос і кинувся на рятуюнок.

Одначе заки йому вдалося їх дігнати, головний розбишака зловив уже свою жертву.

БОГДАН ЛЕГКИЙ

МОТРЯ

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

Том I і II.

Сторін 491, в гарній твердій

мокусовій опраді.

Ціна \$4.00.

Замовлення враз з належні-

стю слати до:

"СВОБОДА"

P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.